

Mi volt ma?

Azután, hogy hetekig zuhogott a város az esővel együtt valahova lefelé, aznap hajnalban földet ért. Károly fényképezni való fényekre ébredt. Az ágyból felkelve rögtön szembeállt az ablakkal, s miközben nyújtóztatta a hátát, átnézett a szemközi folyosóra, a Szomszéd Nő lakása felé. Nem látott semmi mozgást. Nem is láthatott volna sokat, ha például megmozdul a függöny, azt nem érzékelte volna az ablaktábláról visszaverődő fény miatt, legföljebb azt, ha a Nő kinyitja az ajtót. Néha megteszi, kirak egy kis csomag szemetet, aztán valamikor leviszi, de Károlynak sosem sikerül rajtakapni, illetve egyszer látta, ahogy a lépcső felé indult, kezében a zacskóval, de semmi ürügye nem volt, hogy kilépjen a lakásból. Nem szólította volna meg, csak eljuttassa, hogy neki is éppen le kell mennie. Talán ha idenéz, átköszön neki, talán, ha utoléri a lépcsőn. De nem talált okot arra, hogy elhagyja a lakást, a postaládát már ellenőrizték, a szemetet nem szokta csak úgy kikapni a kukából és levinni, Kutyát megsétáltatták, mit mondana a feleségének, hova megy. Most nem volt mozgás a szemközi lakásnál, egyébként is, ahhoz még korán van. A nap dolgozott, ahogy csak a nyári szünet utolsó napjaiban szokott. Károly azt képzelte, hogy a Szomszéd Nő szája félálomban elhúzódik, az ablakán beeső fények belopakodnak az ébredésébe, jókedvre derítik még azelőtt, hogy kinyitná a szemét. Nem is nyitja ki, inkább a másik oldalára fordul, benne marad a puha öntudatlanságban, sötét haja tekereg a párnán.

Kutyával az első gyors sétát Károly még szinte félálomban tette meg, persze az állat ébren volt, csodálatos gyorsasággal tudott lusta hempergésből izgatott szimatolásba váltani. A reggeli séta egyébként a gyerek dolga lett volna a szünetben, de most nyaral a nagymamájánál. A lakásba visszaérve úgy gondolta, még elolvassa a könyvet, amit már egy hete próbál befejezni. Elrakott két poharat az asztalról, felsöpörte alóla a felesége sietős reggelijének morzsáit. Nyáron péntekenként nem járt be, ma mégis bement, összejöttek a dolgok, mondta, de egyáltalán nem tűnt kedvetlennek. Már nyolckor nyári ruhában ült az asztalnál, vajazta a pírítósát, mire Károly és Kutya visszaértek, nem volt otthon.

A nagy fotelban, kényelmesen, lábtartóra felrakott lábbal akarta elolvasni a könyv hátralévő részét, de a fotel tele volt holmikkal. Egy póló, a lánya egyik táskája, néhány összetűzött papír. Hogy a fenébe lesznek mindenütt holmik. Cuccok. Dolgok. Az *extra kényelmes fotelban* is. Ez volt a címkéjén az IKEA-ban. Először Károly ült bele, aztán a felesége, aztán megbeszélték, hogy elférne a sarokban a lakásnak abban a helyiségében, amit étkezőnek használnak, tulajdonképpen egy átjáró, három ajtó nyílik belőle, ezek rendszerint sarkig tárva állnak, a maradék falfelületeken plafonig könyvespolc, szóval ott, a nappalihoz vezető ajtó mellett épp volna neki hely. Kicsit drága, de tartósnak tűnik. Extra kényelmes fotel, lábtartóval. A lábtartó plusz tizenkétezer. A plusz tizenkétezeren most

egy törölköző punnyadt. Károly kidobta a szennyesbe. Inkább az asztalhoz ült, nekifogott az olvasásnak, forgatta egy darabig a lapokat, de az utolsó tíz oldalhoz nem volt türelme. A szokottnál korábban, fél tizenegykor kezdett nekikészülni, hogy újra levigye Kutyát. Végül is ráérnek egybefolyatni a délelőttöt a délutánnal, ő ma szabadnapos, Berti péntekre nem tett értekezletet. Bőven elég lesz hétfőn, mondta az öreg, bölcsességéért áldotta a tantestület.

Ellenőrizte a fényképezőgép akksiját, az objektíveket, a 28-300-as a gépen, a nagylátószögű a táska erre a célra kialakított puha tokjában. Kutya, attól fogva, hogy a fotós táska előkerült, az előszobában járőrözött, halk nyüsszentéseket hallatott, néha megcsóválta a farkát, elsétált a szobaajtóig, aztán vissza a bejárathoz. Egy rendes vakkantást is eleresztett örömeiben, amikor Károly felvette a cipőjét. A levegő melegedett, az ég házak takarta részén már készült valami, Károly a lusta fényekből sejtette, hogy talán ma is esni fog, de nem törődött vele. Nem a kis park felé indultak, elmentek a Városligetig, ott aztán elengedte Kutyát, elővette a fényképezőgépet. Egy varjút vett észre a földön, két terebélyes fa árnyéka között, éppen napon állt. A varjú is nézte őt. Vajon melyikük kezdte előbb figyelni a másikat. El is felejtette, hogy fényképezőgép van nála, a gép súlya megszkott tartozéka a kezének, így a kép a lombok árnyéka közötti fényfolton álldogáló madárról soha nem készült el. Lett viszont lámpaoszlopon ülő galamb, lámpaoszlop magában a fáradték égen, a liget néhány napsütésben fürdő szobra, amiket már vagy százszor lefényképezett. Nem is annyira maguk a szobrok érdekelték, szerette ugyan őket, de néha jobban izgatta a kontraszt, amit a környezetükkel alkottak, néha pedig éppen a tökéletes illeszkedésük. És azok az apró részletek. Fények éleken és domborulatokon. Meg a kikezdheterlen tartás, essen rajtuk bármilyen rongálás. S aztán a megnyugtató varázslat, ha hónapok vagy néha évek múltán a város titkos munkásai, a láthatatlan, jól-rosszul működő rendszer kis fogaskerekeit tekerő lények helyreállították az eredeti állapotot. Eltüntették a festéknyomokat, visszaillesztették a füleket, orrokat.

Hogy kifárassza, kis faágakat hajított el Kutyának, az meg néha visszahozta, de többnyire csak elrohant értük. Ha megtalálta, félútig visszacammogott velük, de már közben is azt leste, mikor dob el egy újat. Károly már régebben rájött, hogy Kutya számára a játék lényege nem az az ostobaság, hogy visszahozzon valamit az embernek. Azt a részét élvezte, amikor az ember is játszik, amikor elhajt valamit, azt a pillanatot, amikor mindketten a repülő fadarabra szegezik a tekintetüket, és ő kirobbanhat, megmutatva, hogy képes követni, képes gyorsan reagálni, sebesen nekivágni a térnek. Kutya számára bőven elegendő volt, hogy eljátszották, hogy játszanak. A visszaszolgáltatás nem tartozott a játékhoz. Sosem idomították rendszeren, ahogy a kutyás könyvek, honlapok meg televíziós műsorok ajánlják, egyszerűen csak próbáltak vele játszani, kommunikálni, egy-két alapvezényszón kívül semmit nem tanítottak neki, ettől valahogy szabadabbnak tűnt a többi kutyához képest, kevésbé aláztosnak. Károly ezt tulajdonképpen szerette benne. Amikor már többet lihegett, mint futott, lazán pórázra fogta, elindultak a Dózsa György út felé.

Az ég a liget fölött lassan belesimulni látszott valami egyetemes szürkébe, de a házfalakon a fények ettől csak vonzóbbak lettek. Az árnyékok kontúrozódtak, a repedt vakolatok ritka leletek színét öltötték, a légnyomás emelkedett, az árnyalatok melegedtek.

Bekeveredtek a Szondi utcába, jóformán Kutya irányított, arra mentek, amerre szimatolni való volt. Befordultak egy sarkon, csak hogy egy fölösleges kört leírva ugyanoda térjenek vissza, aztán tovább-megállás-tovább. Andalgás, jutott eszébe a nevetségesen oda nem illő szó, ahogy követte a bambán szaglászó állatot. A túlsó járdán sápadtsárga hámló vakolat előtt egy ember állt, lehetett munkás vagy hajléktalan, ráncosodó nyaka redőiben kosz vagy öregség ült. Az a fajta, aki elnyűttségében többnek tűnik a valós koránál, öregember, de nem lehet kitalálni, hány éves. Ötdecis üveget tartott a kezében, lógó nadrágja oldalsó zsebéből kemény dobozt kotort elő, benne készen kapható hüvelybe töltött cigaretta. Károlyt gyomorból induló undor öntötte el, hirtelen nem tudta, mi dagad benne nagyobbra, a viszolygás vagy a döbbenete afölött, hogy ilyesmit érez. Keze lassan elindult saját ráncosodni kezdő nyaka felé, bizonytalanul a tarkójára tette a kezét, aztán végigsimított a fején, öntudatlan, berögzült mozdulat, amivel a kopaszodó férfiak ellenőrzik, van-e még valami a fejükön.

Kutya megrántotta a pórázt, aztán meg is állt, de arra elég volt, hogy kizökkenjen a pillanat, vagy éppen hogy vissza, a lődörgésbe. Esőcseppek jelentek meg a járdán. Károly sietve elrakta a gépet, és tekintetével kutatni kezdte a helyet, ahol meghúzhatnák magukat. Kutyát a termete miatt nem sok helyen látták szívesen, pedig alig ér térd fölé. Kis, hónalj alá szorított ebekkel a nők szinte bárhová bemehtek, ő viszont inkább kösse meg kint, vagy jöjjön vissza egyedül. Még dél sem volt, munkanap, a vendéglátóhelyek bizonyára szinte üresek, de hol van ilyesmi ezen a környéken egyáltalán? Azon a sarkon, ahová korábban már egyszer visszatértek, most a másik utca felé vették az irányt, hátha ott lesz valami. A fekete pöttyök sokasodni kezdtek a betonon, az ég tömör masszává állt össze, távolról dörgés hallatszott. Nagy eső lesz, nem tenne jót se a gépnek, se Kutyanak. A dohány a zsebében végül is nejlonos csomagban van. Legföljebb a cigarettapapír ázhat el. A sarok után két kapuval, a ház aljában boltíves kirakatok, mellettük nyitott ajtó, mi lehet ez. Ja, igen, egy antikvárium, valaha járt itt, úgy emlékszik. Kocogva értek oda, s meglepve látta, hogy kávézó. Vagy mégsem. Az üvegen át belesve körös-körül könyvespolcokat látott, ott állt egy pult ismerősen, rajta mintha kávégép lenne, de nem volt ideje bámészkodni, mindjárt nagyon rákezdt a zuhó. Lenyomta a kilincset, mire a nyomorult állat, ahelyett, hogy illedelmesen megállt volna, leszaladt a két vagy három lépcsőfokon, ráadásul meg is rázta magát. Túl hosszúra hagyod neki a pórázt, szokta mondani a felesége.

Károly zavarba jött, elnézést kért a pult mögött ülő nőtől, és felkészült rá, hogy sietve távozzon, abba is beletörődött, hogy megáznak, Kutya irgalmatlanul бүdös lesz. A táska csak nem ereszti át annyira a vizet, hogy a gépnek baja legyen tőle.

De a nő nemhogy nem háborodott fel, még mosolygott is. Károly megtorpant, mit is mondjon most, hogy nem kell mentegetőznie. Igazán kedves arca volt, fáradt, megállapíthatatlan korú, legalábbis Károly úgy vélte, csak annyi bizonyos, hogy nem tinédzser. A mosoly határozottan fiatalította, farmert és pólót viselt, a rövidujjú alól kilátszó karja árulta el talán a legtöbbit, negyvenes lehet, haja öszszefogva a tarkóján, vékony lánc a nyakában, olyasmi, amit a nők sosem vesznek le, a mosoly fölött ábrándos tekintet, vagy talán szomorú. Az ábrándozásban persze mindig van valami szomorú. Nyugodtan vegye le róla a pórázt, mondta.

Kutya beszaladt a pult mögé, a nő megsimogatta, vizet adott neki egy mély porcelántálcában. A hely teljesen üres volt, Károly szerencsétlen megoldásnak, sőt a nővel szembeni sértésnek érezte volna, ha nem a pulthoz ül. Az egyik magas székre, aminek karfája is volt, a fotóstáskát tette, a mellette állóra felkapaszkodott. Mindig kicsit bizonytalanul érezte magát az ilyen székeken, ráadásul ott állt a polcok előtt egy sokkal hívogatóbb füles fotel. Olyasmi, mint otthon az extra kényelmes, pontosabban ez olyan régi fotel volt, amilyenről azt mintázták.

Körbenézett a könyvgerincek elsőre feldolgozhatatlan során, foltokban a saját könyvtárát meg az öreg Berti otthoni óriási gyűjteményének darabjait látta viszont, belevegyülve egy másik rendszerbe. A nő türelmesen megvárta, amíg tekintete visszatért hozzá. Károly kávéért kért, mindjárt duplát, mert a mérgekkel nem érdemes finomkodni. Úgy kezdtek beszélgetni, mintha mára ez lenne az egyetlen feladatuk. A nőn nem érződött, hogy csak a munkáját végzi, azt a benyomást keltette, mintha kizárólag azért ült volna itt, hogy Károly ma megmeneküljön. Mintha az egész, vendég nélküli könyvtár az erős, kellemesen keserű kávéjával csak ezért jött volna létre az előző pillanatban. Ha kilépnék, gondolta Károly, és visszafordulnék, lehet, hogy nem lenne itt semmi, csak a ház bezárt kapuja. Vagy fal.

Úgy emlékeztem, hogy ez egy antikvárium, mondta aztán, és a hangja valahogy puhábban szólt, mégis zengett ebben a térben, mire a nő nekifutott egy hosszú mondatnak arról, hogy tényleg az volt, de abban a formában halálra lett volna ítélve, az apja még ellavírozott vele, de amikor meghalt, ő nem akarta eladni, inkább *egy helyet* csinált belőle. Így mondta, helyet, s ez tetszett Károlynak. Éppen ez az, mondta, ez egy jó hely. Mosoly. Milyen más fénye lesz tőle egy emberi arcnak. Ha a nő mogorva lenne, már kitalált volna valamit, hogy elmene-küljön, vihar ide vagy oda. A hosszú mondat afféle összefoglalónak tűnt, s a legtermészetesebben vezette át egy kérdésbe, azt sugallva, hogy nem szívesen beszél, de szívesen hallgat. Fényképez?, kérdezte a táska felé biccentve. Egy perc múlva Károly már mint egy nem túl távoli ismerősnek mutogatta a mai képeit a gép hátsó kis kijelzőjén. Jók voltak a fények a vihar előtt, így persze jobban mutatnak, mint majd otthon a monitoron. Azután jutott csak eszükbe bemutatkozni. Zsuzsa tehát. Ez jó, mert Ágit vagy Szilviát is el tudott volna neki képzelni, de például Ildikót semmiképp.

A berögzült mozdulatok rutinjával tette a pultra a dohánycsomagot, és sodort egy cigarettát a beszélgetés közben. Zsuzsa le-lepillantott a kezére, Károly elnevette magát, elnézést, nem akartam rágyújtani, csak megszokás. Jó illata van, mondta a nő, egy pillanatig hallgattak, aztán Károly átnyújtotta a kész cigit, próbálja ki. Pillanatok alatt megsodorta a másikat magának, nagy szükségben fél kézzel is képes volt rá. A nő nem mentegetőzött, elfogadta, aztán egy hatalmas, faragott nyelű fekete esernyőt húzott elő a bejárat mellől. Kiálltak az ajtó mellé, a nagy sötét ernyő alá, és rágyújtottak. Elfelejtett szólni neki, hogy elsőre ne szírpantson olyan nagyot, mint a gyári cigikből, de Zsuzsa csak egyet köhintett, nevettek, a dohányról kezdtek beszélni. Közben kisomfordált Kutya, a nő mellé állt, lábának kissé nekidőlve, védelmező póz, kedveli magát, mondta Károly, és kicsit megsértődött Kutyára, akinek a gazdája mellett volna a helye, ráadásul így mégiscsak vizes lesz. Az eső egyre kegyesebben kopogtatta a vásznat, szinte el-

állt, mire visszamentek. Nézzen csak körül nyugodtan, mondta Zsuzsa, nem múzeum, bátran olvasson bele a könyvekbe, ha kedve tartja.

Károly szeme azt a területet kereste ki, ahol a legtöbb ismerős kötet sorakozott, ahogy idegenben is mindig valami, legalább halványan az otthonra emlékeztető kiindulási pontot keres. Láta a saját könyveit, ugyanazok a kiadások, csak más rendbe illesztve. Nem olyan, mint egy könyvtár a maga szigorú betűrendjével, itt valami más elgondolás húzódott meg, az alsóbb polcokon kifejezett rendezetlenség, mintha nem jutottak volna még a végére, az egész mégis otthonos volt. Ahogy a saját könyvespolcán is messze kerüli az ábécérendet, itt is csak nyomokban lelte fel, a felső sorokban a tematikus kapcsolat dominált, egy másik polcon inkább a kiadások kora, megvolt az egész padlótól-plafonig rendszernek a maga logikája, amely csak részleteiben mutatta magát, az olvasóra bízva a megfejtést vagy talányban hagyást. Ez művészet, Borgestől tudja jól, ha más nem, ez biztosan az. Szerette volna tudni, milyen ennek a nőnek az otthoni könyvtára, de nem kérdezte meg. Talán el sem hitte volna a választ. Négy kis polc az óriás nappaliból felfelé futó kovácsoltvas korlát alatt. Fiatalkorának ifjúsági regényei, egy-két klasszikus és a polcok alján néhány művészeti album, ennyi az egész. Halványan megérezhette, hogy minden itt van, hogy itt van minden. Legközelebb talán mégis megkérdezi. Mert jönni fog máskor is, nem ígéri meg, nem mond fizetéskor semmi erre utalót Zsuzsának, abból, ahogy elköszön, valószínűleg úgyis tudja. Egyszerűen csak elhátározza, ha lesz szabadnapja a tanévben, ha idén is sikerül úgy alakítani az órarendjét, hogy legyen üres délelőttje, akkor jönni fog, issza a csodálatosan erős presszókávévét, már csak azért is, mert arra a feketére emlékezteti, amit élete első nyugati útján Bécsben ivott, beszélgetnek, elszívznak kint egy cigit, aztán leül majd abba a fotelba, amit most nem próbál ki, hogy várja itt valami.

Kilépett a tócsatükrös városba, Kutýára visszacsatolta a pórázt, esze ágában sem volt rövidebbre fogni. Érezte, ahogy a szája fülig szalad, ez egy mosoly, amire nem volt felkészülve. Hogy magában sétáljon és vigyorogjon. Aztán hagyta mégis. A mellkasa nagyot tágult, beszívta az eső utáni párát, nem zavarta a pólójára tapadó nyirkosság, könnyű lett, ahogy a kellemes titkok töltik ki a testet a talptól a tenyérig súlytalansággal. Talált egy helyet.

Amikor hazaértek, a felesége már otthon volt. A laptopja előtt ült az asztalnál, azon a széken, amin reggel, amin minden reggel. Nem nézett fel, csak köszönt. Károly hozzá lépett, csókot nyomott a feje búbjára. Mi újság, milyen napod volt?, kérdezte szokatlan lelkesedéssel, a nő vállat vont. Semmi különös. És neked?, kérdezett vissza anélkül, hogy a tekintete elszakadt volna a monitortól. Semmi, csak sétáltunk.